

Verzet

In het begin van de oorlog komt er nog maar weinig verzet voor. Er wordt wel wat gescholden op de Duitsers en nog meer op de N.S.B.-ers, maar het dagelijks leven gaat gewoon door.

De eerste verzetsactie is op 29 juni 1940 (Anjerdag). Naarmate het langer duurt wordt het regime van de Duitsers strenger. De jodenvervolgving begint en er is steeds minder te besteden. Nadat in Amsterdam enkele grote razzia's tegen joden worden gehouden, leggen bijna alle mensen in Amsterdam en omstreken hun werk neer. Deze zogeheten Februaristaking (februari 1941) wordt met bloedig geweld door de Duitsers gebroken.

In Nederland komt het verzet echt op gang nadat de Duitsers Nederlandse mannen en jongens gedwongen laten meevechten.

Dan neemt ook het aantal illegale verzetsgroepen toe en de ondergrondse pers groeit. Er worden steeds meer geheime en verboden kranten gedrukt waarin je bijvoorbeeld kan lezen hoe slecht de Duitsers zijn en dat je juist tegen hen moest strijden in plaats van voor hen.

Bonkaart met voedselbonnen

Vervalsen van persoonsbewijzen

Onder de verzetsmensen bevinden zich personen van verschillende herkomst zoals de Arubaan Boy Ecury, de Surinamer Anton de Kom en de op Curaçao geboren Maduro waarnaar het Haagse Madurodam is genoemd.

Ook in Den Haag zijn verschillende verzetsgroepen actief, zoals de Stijklgroep. Illegaal werk is gevaarlijk. Veel opgepakte verzetsstrijders worden zwaar gestraft, soms zelfs gedood.

De hulp aan onderduikers zoals geallieerde vliegers, ondergedoken joden, vluchtelingen, verzetsstrijders, mannen die weigerden om in Duitsland te gaan werken, hield in dat behalve voor een onderduikadres ook gezorgd moest worden voor vervalste papieren en bonnen.

Al voor het begin van de oorlog is er door de economische crisis gebrek aan alledaagse artikelen als kolen, suiker, thee, brood, zeep en vlees. Een probleem in tijden van schaarste is dat de prijzen stijgen en juist de armsten niet aan deze producten kunnen komen.

Straatnamen

De namen van verzetshelden en verzetsgroepen leven op vele plaatsen in Nederland voort in straatnamen, bijvoorbeeld in de Haagse wijk Duttendel en de nieuwbouwwijk Leidschenveen-Zuid.

Deze verzetsstrijders hielden zich bezig met het vervalsen van persoonsbewijzen, het plegen van gewapende overvallen op distributiekantoren en de bevrijding van gevangenen.

Ze gaven hulp aan onderduikers en zorgden voor verspreiding van illegale bladen als Vrij Nederland, het Parool en Trouw.

Door het vervalsen van persoonsbewijzen werden heel wat mensen gered.

Veel verzetshelden werden opgepakt en op transport gezet naar concentratiekampen. Een aantal van hen werd omgebracht, anderen overleden door uitputting. Sommige werden op de Waalsdorpervlakte gefusilleerd. Slechts een enkeling overleefde de barre omstandigheden in de gevangenis of het gevangenkamp.

In de namen van straten, pleinen en bruggen houden we de herinnering aan deze verzetshelden vast.

Straatnamen van verzetsmensen in de Haagse wijk Duttendel

Dick Houwaart

Hallo, ik ben Dick Houwaart en ik was twaalf jaar toen de oorlog begon. Toen ik vijftien jaar was, raakte ik betrokken bij het verzet. Ik bracht blaadjes rond zoals het 'Oranje bulletin' en 'Trouw'. Ik had zelfs een revolver in huis en deed mee aan een inval bij een N.S.B.-gezin om aan sigaretten te komen. De opbrengst ging naar het verzet.

Eind 1944 vluchtte ik met twee vrienden naar het oosten van Nederland. Onderweg werden we aangehouden door een Feldwebel, een soort Duitse politieagent. Ik was als de dood om gevangen gezet te worden, want dan zou vast ontdekt worden dat ik besneden was.

Persoonsbewijs van Dick Houwaart

Om dat te voorkomen wordt al in 1937 door het 'Rijksbureau Voorbereiding Voedselvoorziening in Oorlogstijd' een systeem van de distributie opgezet. In oktober 1939 wordt de eerste distributiestamkaart ingevoerd. Op basis van de gezinsgrootte krijgen alle huishoudens een aantal bonnen uitgereikt, die kunnen worden ingeruild tegen een vaste hoeveelheid suiker per bon. Door dit voorwerk komt de distributie in 1940 vrij soepel op gang. Er waren bonnen voor allerlei levensmiddelen.

Ze zijn er echter niet voor onderduikers. En dat zijn er heel wat. Volgens latere schattingen ging het wel om 300.000 onderduikers, verzetsmensen, werkweigeraars en anderen die op de een of andere manier aan voedsel moesten zien te komen. Het verzet stak daarom veel tijd in het stelen, vervalsen en inzamelen van bonnen.

Er komt al snel behoefte om het verzet te bundelen in landelijke organisaties. Zo ontstaan de LO (Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers) en de KP (Knokploegen). De KP overviel distributiekantoren, kantoren van de burgerlijke stand en politiebureaus.

Je kunt je op verschillende manieren verzetten tegen overheersing en onderdrukking. Een vorm van **passief verzet** was bijvoorbeeld het niet meewerken aan allerlei door de Duitsers opgelegde maatregelen, zoals het niet inleveren van je radio of het op koninginnedag neerzetten van oranje tulpen voor je raam. Hoewel je voor beide vergripen gestraft kon worden, was hieraan weinig gevaar verbonden. Anders lag dat voor **actief verzet**. Het meeste actieve verzet was ongewapend. Maar af en toe kwam er ook gewapend verzet voor, bijvoorbeeld wanneer het om een overval ging of een bevrijding.

Degenen die zich wilden inzetten voor de bevrijding van ons land door zich aan te sluiten bij militaire eenheden, die vooral in Engeland werden gevormd, werden **Engelandvaarders** genoemd. De

reis naar Engeland was moeilijk en gevaarlijk. De bekendste Engelandvaarder is Erik Hazelhoff Roelfzema, die als soldaat van Oranje bekend werd door de verfilming van zijn daden.

Op de website van het **Verzetsmuseum in Amsterdam** [www.verzetsmuseum.org] vind je verhalen van en over een aantal verzetshelden uit de Tweede Wereldoorlog. Bijvoorbeeld over Hannie Schaft, het meisje met het rode haar, die vlak voor de bevrijding wordt gearresteerd en neergeschoten.

Siewert de Koe

Siewert de Koe was een Delftse student die in Den Haag op de Dennenweg 74 woonde. In 1942 ging hij in het verzet. Zijn schuilnaam was 'Hugo de Groot'.

In het hofje (zie foto) op de Dennenweg was een centrale post ingericht van waaruit hij geheime militaire inlichtingen over de Duitsers naar Engeland doorspeelde. Nadat in november 1943 een medewerker van Siewert in Frankrijk werd opgepakt, werd ook hij gearresteerd. Hij werd 5 maanden lang verhoord en gemarteld, maar hij wilde niets bekennen. Op 21 juni 1944 werd hij gefusilleerd. Hij werd 5 maanden lang verhoord en gemarteld, maar hij wilde niets bekennen. Op 21 juni 1944 werd hij gefusilleerd.

Dennenweg 74, een geheime post

